

Un omagiu evreilor Banatului

Mesajul profesorului Victor Neumann catre Getta Neumann

Incepind cu secolul al XVIII-lea in Banat si incepind cu cel de-al XIX-lea in Romania, rolul evreilor a fost unul remarcabil in industrie si comert, in medicina si farmacie, in stiinta si presa, in arhitectura si urbanism, in finante, contabilitate si management, in creatiile literare originale si in traducerile din literatura universală. Istoria Romaniei nu poate fi inteleasa si integrata a ceea ce a Europei fara istoria prezentei/contributiilor evreilor/evreiesti din regiunile Romaniei de astazi.

Cîte lucruri extraordinare poti intelege prin studiul istoriei evreilor! In primul rind observi rolul cheie pe care l-au jucat in modernizarea Romaniei.

Numarul mic al evreilor din Banat sau Transilvania nu trebuie sa induca in eroare. Chiar si pe treapta domeniilor artizanale, practicarea croitorei, macelaritului, frizeriei, electricitatii, mecanicii, tinichigeriei, constructiilor, evreii nu numai ca s-au adaptat, dar au devenit principalii responsabili ai muncii calificate respective si ai institutiilor lor.

Cum se explica aceasta? Pornind de la informatiile documentare in genul celei invocate si multiplicindu-le, descoperi o realitate inconfundabila. Toate cele amintite sunt rezultatul educatiei in familie, al seriozitatii, al timpului acordat invataturii si dezbaterii celor invatate. Sunt rezultatul formarii individului responsabil de propriile sale vorbe si fapte, capabil de criterii de selectie si in stare sa se asocieze pentru binele de obste.

Cum vezi, dincolo de apropierea noastra subiectiva, istoria evreilor este o tema exatrordinara prin care intelegem trecutul si prezentul, iudaismul si mostenirile transmise culturii laice, psihologia popoarelor in mijlocul carora au trait evreii, filozofiile idealista si pragmatica, etc.

Iti trimit mai jos o informatie de arhiva - una dintre nenumaratele care arata situatia evreilor din Banat in timpul razboiului - si din care rezulta modul in care unii evrei au supravietuit, reprezentand segmentul de specialisti fara de care nu functiona economia regiunii care avea impact national.

Arhivele Nationale Timis, fond Prefectura Județului Severin, d. 23/1941, f. 170:

*„Domnule Prefect, La Ord. Dvs. No. 1451 din 19 Iunie 1941, Bir. MONT. Avem onoare a Vă înainta tabloul tuturor evreilor cari au domiciliul stabilit în comunele plășii Margina. Cu această ocazie avem onoare a Vă raporta că la Fabrica Margina-Reșița, **există evrei specialiști la moment indispensabil, Dl. Ing. Eugen Weisz și Dl. Auslender Oscar, iar la fabrica de sticlă din Tomești, Dl. Stern Alexandru.** Având în vedere că de serviciile celor 2 specialiști fabrica Margina-Reșița la moment are **absolută nevoie** întru asigurarea funcționării normale a Fabricii, care lucrează pentru economia națională și pentru înzestrarea armatei. Având în vedere că Dl. Stern*

Alexandru este specialistul Fabricei de sticlă, fără de care fabrica ar închide porțile și rămân pe drumuri 350 muncitori români, cauzând mari daune și economiei naționale. Propunem ca Dl. Ing. Eugen Weisz și Dl. Auslender Oscar la Fabrica Margina-Reșița, iar Dl. Stern Alexandru la Fabrica de Sticlă din Tomești să fie rechiziționați pentru lucrări de interes național și economic.” (documentul citat face parte dintr-o serie de piese identificate de studenții, doctoranzii și colaboratorii Centrului de Studii Avansate în Istorie al Universității de Vest din Timisoara, Centru pe care l-am înființat și pe care îl coordonez din anul 2011).